

GLASILO SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

LETO XII.

V LJUBLJANI, 15. APRILA 1919.

ŠTEV. 4.

Organizacija čebelarstva v novi dobi.

A. Žnideršič.

(Konec.)

V Sloveniji smo pridelali 700 q voska, in lahko rečemo, da smo ga nad polovico izvozili, ker razen za cerkvene sveče voska ne rabimo pri nas. Poraba umetnega satja je še prav neznatna.

Vodilo demokratičnih držav je, nikakih carinskih mej, oziroma le v toliko, kolikor je potrebno, da se kaka obrt ali industrija razvije. Ako pride do tega, potem bomo imeli prosto pot za izvažanje blaga po vsem svetu, in upati je, da ne bo naše čebelarstvo vsled tega na slabšem, saj je veliki del našega pridelka izvrstne kakovosti. Ako se pa vrnemo k carinskim mejam, potem bomo morali čebelarji zahtevati od vlade, da štiti naše interese.

Sedaj pa pridemo do vprašanja, kako stališče bo zavzela naša vlada glede organizacije trgovine s kmetijskimi pridelki. Iz vesti, ki se tuintam čujejo, bi bilo posneti, da vlada stremi k izločevanju prosto trgovino in podpiranju zadrug. Kako stališče bomo zavzeli mi slovenski čebelarji, ako bo stopila vlada s takim vprašanjem pred nas? Ne sme nas najti nepripravljene, ker na tako vprašanje se ne da odgovoriti v odborovi seji. Predmet potrebuje temeljite priprave.

V naslednjem si hočemo ogledati poslovanje, ki bi ga imela zadruga, ki bi se bavila z nakupom in prodajo čebelarških pridelkov, to je medu in voska, ki se prideluje v Sloveniji.

Trgovina bi se ne omejala na prejemanje in razpečevanje trčanega medu, ampak bi se morala pečati z medom in voskom, ki ga v naših deželah še vedno največ pridelujemo, to je z medom iz zažveplanih kranjčev (surov med). V svrhu prevzemanja bi bilo treba nastaviti nakupovalce, ki hodijo od čebelarja do čebelarja, da prejema panje z medom, ali pa ki si uredijo prejemanje tako, da jim čebelarji dovažajo panje v prejemalnico. Od tam bi pošiljali med v glavno skladišče. Sčasoma bi to delo prevzele čebelarske podružnice. Z medom v satju je še obilo dela. Napravi se iz njega med kapanec, iztisnjen med in iz izluženega satja vino, žganje in očet. Iz satja se iztisne vosek, a tudi iz iztisnjenih voščin se da potom ekstrahiranja pridobiti nekaj, čeprav ne prvovrstnega voska. Vosek se podeluje v prvi vrsti v umetno satje, v drugi vrsti v sveče. Za vsa ta dela je treba vsakovrstnih priprav in strojev, in kar je glavno, — dobrega strokovnjaka.

Pridobivanje in predelavanje medu in voska bi moralo biti tako skrbno izvršeno, da bi bil produkt najboljši, kar je sploh mogoče iz njega napraviti. Razentega bi morala biti že zunanost posod samih, v katerih se blago razpošilja, tako okusna in vabljava, da že sama zunanost pridobi kupca, ker le z dobro kakovostjo in lepo opremo si bomo pridobili kupce in dosegli boljše cene.

Delati bo treba uspešno reklamo po tu- in inozemstvu za prodajo medu in umetnega satja. Tudi med Slovenci bi se dala poraba medu dvigniti, saj ako primerjamo uporabo Nemcev, moramo uvideti, kako malo cenijo naši ljudje to izobno živilo.

Upamo pa tudi, da bodo naši tovariši na Hrvatskem in Srbskem organizirali svojo trgovino z medom in voskom na združni podlagi, drugače bi trpeli mi in oni vsled medsebojne konkurence.

Razpečevalnica čebelarških potrebščin.

Zadnji predmet, o katerem hočemo obravnavati, je izdelovanje in razpečavanje panjev, strojev, orodja in drugih čebelarških potrebščin.

Pri naših slovenskih čebelarjih uvajamo vrsto panja, ki se ne izdeluje nikjer drugod kakor pri nas. Delavnice, ki bi bila povsem za to urejena, nimamo, vsled tega manjka zaloge. Panji, ki smo jih potrebovali, so se izdelovali pri domačih mizarjih po naročilu. Večinoma je bilo vse delo ročno. S takim delom pa se ne more nikdar doseči tista natančnost, kakor pri izdelovanju na stroje. Panjev je vsako leto primanjkovalo, zlasti ker jih naročujejo čebelarji šele tedaj, ko bi jih imeli rabiti.

Neobhodno potrebno bi bilo, da ustanovimo malo mizarško tovarno za izdelovanje panjev in drugih lesnih izdelkov, ki se potrebujejo pri čebelarstvu. Tovarna bi morala imeti vse potrebne stroje, razentega, kar je zelo važno, umetno sušilnico za les. V umetni sušilnici se les najprej pari, potem pa suši, ker ugnan, ne samo suh les, je prvi pogoj pri izdelovanju pa-

njev. Druge potrebščine iz železa in pločevine bi morala razpečevalnica dobivati ali izgotovljene od prekupcev v inozemstvu ali jih pa naročevati v posameznih delih v tovarnah ter predmete doma sestavljati. Ko bi bila pri nas poraba večja, bi izdelovali lahko tudi še druge predmete doma.

A tudi za lesne čebelarske izdelke ni pri nas potrebščina še tako velika, da bi mogla obratovati tovarna celo leto. Vsled tega bi se moralo na naš sistem opozoriti hrvatske in srbske čebelarje, da bi tudi oni krili svojo potrebščino pri nas. Stopiti bi bilo treba v stik s tamošnjimi čebelarškimi društvi, pridobiti njihove potovalne učitelje, opisati naš sistem v hrvatskih in srbskih čebelarških časopisih in širiti reklamne brošure.

Razpečevalnica bi imela tudi lahko v zalogi potrebščine za perotninarstvo, rejo kuncev, sadjarstvo, vrtnarstvo itd. Razen potrebščin za čebelarstvo, bi tovarna prvi čas lahko izdelovala kake druge predmete, kar bi pomagalo kriti režijo.

Primeren predmet bi bili lesni deli za poljedelske stroje. Potrebščina takih strojev raste pri nas od leta do leta. Dosedaj smo jih dobivali iz inozemskih tovarn. Nujna potreba bi bila, da si ustanovimo lastno tovarno.

Tovarna za lesne čebelarske izdelke naj bi se ustanovila v kraju, kjer se dobi poceni les. Morda bi se posrečilo kupiti v takem kraju kako že obstoječo mizarnico ali žago z vodno silo. S tako pridobitvijo, ako bi bila primerna cena, bi ustvarili podjetju zelo ugodno podlago, ker vodna sila je danes še vedno najcenejša za pogon tovarn.

Denarna sredstva.

Za ustanovitev podjetij, ki smo jih opisali, bomo potrebovali znatna denarna sredstva. Res da ne moremo danes z ozirom na neurejeno valuto niti prilično ugotoviti vsote, ki jo bomo potrebovali za ustanovno in obratno glavnico, a postaviti hočemo vseeno nekakšen proračun.

V razpečevalnici potrebščin bomo morali imeti od vsakega predmeta, ki se rabi pri čebelarstvu našega sistema, po 100 komadov v zalogi. Vzemimo, da bodo predmeti trikrat dražji kakor so bili v mirnem času, potrebovali bomo tedaj 112.000 K. Mizarska tovarna s poslopjem, stroji in orodjem bi stala 100.000 K. Za zalogo lesa in izdelkov 50.000 K. Za opravo medarne in voščarne s stroji, kotli, posodo, sodi, zaboji itd. 50.000 K. Za trgovino z medom in voskom (1000 q po 4 K) 400.000 K. Skupaj 712.000 K.

Akoravno smo vzeli, da bomo prvi čas prevzeli in podelali le 1000 q medu in voska, medtem ko bomo imeli znatno več tega blaga na razpolago, potrebovali bomo za to trgovino najvišjo vsoto vsled tega, ker se mora v jeseni obenem prevzeti ves pridelek od čebelarjev in ga takoj plačati. Ako bi se mogel dobiti denar za ne-

kaj mesecev napósodo, bi izhajali lahko s polovično vsoto, oziroma bi s to vsoto lahko nakupili dvakratno množino.

Vodstvo podjetja.

Na čelu podjetja bi moral stati ravnatelj. Ta mož bi moral imeti organizatoričen in trgovski talent in ne le potrebne študije. Zastaviti bi moral vse svoje sile, da spravi podjetje v pravi tir. Ni neobhodno potrebno, da bi bil mož strokovnjak, pač pa mora imeti zmožnost poiskati si za podjetje dobre strokovnjake in kvalificirano osebo. Ako bomo našli moža s takimi zmožnostmi, in ako bo mož imel potrebna sredstva na razpolago, potem moremo pričakovati, da dvignemo svoje čebelarstvo na visoko stopinjo, ker čimboljše dohodke bodo naši čebelarji črpali iz čebelarstva, tembolj bodo posvečevali in izpopolnjevali svojo obrt.

Čebelarska pisma.

III.

Dragi Peter!

Tvojega pisma sem bil zelo vesel! Prav všeč mi je, da si vsa dela opravil tako, kakor sem ti nasvetoval in verjamem ti, da si sedaj zadovoljen, ker so panji tako lepi. Prav si storil, da si tiste table v vratih prepleskal s tako črno barvo, kakršna se rabi za pleskanje šolskih tabel. Omenjaš, da boš sedaj lahko nanje s kreda pisal razne zanimivosti, ki zadevajo dotični panj. Pri tvojem čebelarstvu se bo kreda obnesla, ker ne nameravaš panjev prepeljavati. Kdor jih pa premika iz kraja v kraj, bo že s prvo vožnjo ob vse tiste beležke. Pri nakladanju se bo pisava tako razmazala, da navsezadnje nihče ne bo mogel brati, kaj je bilo pravzaprav zapisano na tabli. Tak čebelar-romar naj rajši pritrdi z žebličkom na vrata kos belega kartona. Zgoraj na ta papir naj napiše številko panju, spodaj bo pa napravljale beležke, n. pr. kdaj je satje prestavil (prevelil), starost matice, dneve rojenja, množino medu, ki ga je panju odvezel, težo panju ob vzimljenju itd. itd. Te beležke se morajo vrstiti po letih, za vsako leto posebej. Če-

belar bo potem imel na dotičnem listu zapisano vso zgodovino panju za pet, šest ali še več let. Kdo si bo dandanes zapomnil vse od vsakega posameznega panja! Saj veš, da je vedno več tistih čebelarjev, ki se zanašajo samo na svinčnik, ne pa na spomin, kakor je bila včasih navada.

Tako! Zaenkrat sva s panjevo vnanjostjo gotova.

Treba je, da se sedaj lotiš še panjeve notranje uredbe. Preglej vse posamezne dele: okenca, rešetko, deščice in satnike. Marsikatero manjšo napako boš našel. Žalibog so panji rajši slabo napravljene nego dobro. Zlasti okenca so izdelana površno. Včasih so pretesna, včasih preohlapna. Pretesna boš lahko sam popravil, preohlapna pa že težje. Če je okence preohlapno, moraš špranjo vsekakor zamašiti na ta način, da pribiješ na okence tam, koder se kaže špranja, primerno debelo deščico. Če tega ne storiš, ti bodo čebele uhajale iz gnezda v prazen prostor med okencem in vrati ter poginjale lakote.

Nato posnemi z ostrim nožem vsakemu satniku zunanji rob tistega spodnjega vogala, ki je obrnjen proti žrelu. S tem

boš dosegel, da se ti satnik ne bo zatikal ob železne nosilke (palice), kadar ga boš potiskal v panj. Po tem robu boš pri pregledovanju panjev vselej lahko dognal, kateri krak tistega satnika, ki ga imaš slučajno v rokah, moraš obrniti proti zrelu.

Bliža se čas, ko se boš moral odločiti, kako boš postlal roju v A. Ž. panju. Na prazne satnike ga ne smeš napoditi, ker bi stavil satje ponajvečkrat kar vprek, ne meneč se za satnike. Panju bi kasneje ne mogel pregledati, ker bi satje podrli. Bridko bi bilo tvoje razočaranje spričo takega »premakljivega« dela. Da samovoljno rojevo delo preprečiš, ga moraš prisiliti, da ti bo delal tam, kjer boš ti hotel in kar boš ti hotel. Roj je muhast, zato mu mora čebelar takorekoč predpisati, kod naj zastavi svoje čudovito delo. To se da doseči na več načinov, kar je odvisno od čebelarjevih premoženjskih razmer, od paše v dotičnem kraju in — od čebelarjevega naziranja.

En način je, da opremiš vse satnike z dva prsta širokimi trakovi iz satnice (umetnega satja). Trak mora biti z voskom pritrjen v razo po vsej dolžini gornje satnikove deščice. S tem boš dosegel, da bo roj zastavil satje po tem sledu, ki si ga mu dal. Če pa nimaš satnice (umetnega satja), bo tudi zadoščalo, da pritrdiš z razgretim voskom na satnikovo deščico kosčke satja. V to svrhu pa vzemi vedno starejše satje, mlade satine so prekrhke in se ne dajo pritrčiti izlepa v satnik.

Drugi način je, da urežeš v satnike primerne kose praznega satja, ki si ga dobil jeseni od kranjčev. Tako satje moraš

seveda urezati lepo in pritrčiti v satnike tako, da pribiješ s prav tankimi 1 cm dolgimi žeblički na obeh satnikovih straneh več tankih in ozkih letvic (laštic). Te bodo satju v oporo toliko časa, dokler ga čebele ne pritrđijo. Potem jih boš odstranil.

Za ta dva načina se bo odločil čebelar, ki nima na razpolago niti satnic, niti voska, da bi si iz njega napravil satnice (umetno satje). Roj, ki ga vsadiš na začetke, ne bo satja stavil nikdar tako ravno in enakomerno, kakor tisti, ki ga vsadiš na cele satnice. Napravil bo tudi mnogo trotovine in bo dodelal satje šele prihodnje leto. Naravno je, da takih rojev ne kaže prevažati, vsaj prva leta ne. Satje bi se podrlo, ker je mlado in nima v satniku nikake prave opore. Vrhutega mora biti bera bogata, da napravi roj v A. Ž. panju dovolj satja za prezimovanje. In težak mora biti tak roj, ki ga vsadiš na začetke, najmanj štiri funte!

Tretji in najboljši način je, da vsadiš roj na satnike, opremljene s celimi satnicami. V tem slučaju bo roj satnice hitro predelal v satje, in kar je najvažnejše, imel bo potem plodišče brez trotjega satja, torej samo čebelno delo. Gnezdo bo domalega dodelano že v prvem letu, samo robove posameznih satov bodo čebele povlekle šele prihodnjo pomlad.

Kako se satnice pritrjujejo v satnike, ti popišem v kratkem, danes ne utegnem več.

Pazi, da ti čebele ne bodo stradale, v aprilu porabijo mnogo zaloge! Skrbi, da bodo dobro odete!

Pozdravljen!

Tvoj stric Matijc.

Prevešanje.

A. P.

Koncem aprila že pride večkrat čas prevešanja. Vsakega čebelarja skrbi več ali manj to opravilo. Kadar prevešam, se mi zdi, kot bi nesel stavo v loterijo, možno, da zadenem, še lažje izgubim.

Od pravočasnega prevešanja je zavisen ves pridelek. Ako prevesiš prepozno, dobiš roje, ako prevesiš prezgodaj, pomečejo čebele mlado zalego in je veliko pogine. Bele ličinke vlačijo iz panjev, matica preneha zalegati jajčeca. Zadetih pravi čas je težko. Kolikokrat nastopijo deževni

tedni ravno o času, ko si prevesil. Matica se navadno privleče v medišče, tako ostane mlada nepokrita zalega v vališču brez potrebne gorkote in večkrat tudi brez hrane. Ni čuda, da se razdvojena zalega prehladi in odmrje.

Lansko leto je bilo bolj slabo. Prevesil sem 8 A. Ž., dvema sem pa le ustavil izdelano staro satovje. Kakšen je bil uspeh? Prevešanci so šli vidno nazaj. Deževni dnevi, prevelik prostor, pomanjkanje toplote, vse to je pripomoglo k vidnemu na-

zadovanju. Panjova z ustavljenim satovjem pa sta ostala pri isti moči. Čebele so se same polagoma pomikale v medišče, en dan več, drugi dan manj, kakor jim je kazalo vreme, razvoj in paša. Koncem maja opazim prve sledove medenih kapljic v medišču. Dober teden dni najdem medišče docela polno. Strčam medišče in čebele naneso še pol medišča. Tudi v vališču sem našel hrane dovolj za zimo.

Prevešanci so dali vsak po en roj v maju, a drugega ničesar. Jeseni pa so bili skoro prazni ter sem jih moral krmiti za zimo.

Prepričan sem iz skušnje, da v krajih z obilo pomladansko pašo bolje kaže ustaviti satovje, nego prevešati. Težko je pogoditi pravi čas za prevešanje, med tem, ko se sme satovje ustaviti, preden so čebele z delom do konca, oziroma začne staviti matica trotovo zalego. Če pa čebele le ne gredo prostovoljno v medišče, in je vališče polno, tedaj si prisiljen deloma prevesti nekaj satov, vendar ne več kot 4—5 satnikov, ki obsegajo pokrito zalego. Napačno je mlado zalego vlačiti v medišče. Čebele z obnožino ne morejo tako lahko skozi rešetko, posledica se pokaže, da leže gubice cvetnega prahu na dnu v zelo veliki

množini, med tem ko nepokrita zalega v medišču morebiti strada.

Gorenja izletalnica mora biti vsekakor zaprta do časa, ko je panj nabito poln čebel v medišču in vališču. Pa tudi pozneje je ne kaže odpirati. (Pozneje jo moramo pač nekaj dni odpreti, da izlete iz medišča troti. Op. uredn.) Čebele naneso v medišče cvetni prah in matico prisilijo, da se splazi gor. Mesto medu se dostikrat pojavijo neverjetne množine obnožine v medišču. Med, ki je iztrčan iz takih satnikov, ima zelo pekoč okus in manj prijetno aromo.

Nikakor ne mislim, da bi se prevešanje popolnoma završlo, kljub temu, da povzroči veliko vznemirjanje za čebele in čebelarje. Prevešaj le pozneje, ko je dovolj gorko, v zgodnji pomladi, v aprilu pa samo ustavljal, pa boš imel manj opravka in prav toliko, če ne več, donosa. Vrednost panja se s tem le še poveča in pridobi znatno na popolnosti.

Mogoče se drugje prevešanje bolje obnese, zlasti v krajih z bogato letno in jesensko pašo. Jaz pa v bodoče ne prevešam več, razen v nujnih slučajih, če opazim, da se družina pripravlja na roj.

Nekoliko pripomb k čiščenju voska.

M. Levstik.

Noben napreden čebelar ne sme prodajati voščin, drugače bi bil enak kmetu, ki prodaja pšenico in zase kupuje moko. Brez umetnega satja se ne more uspešno čebelariti. Umetno satje pa je zelo drago, dandanes bolj, kakor kdaj poprej. Jasno je torej, da je pač najumestnejše, če si čebelar pridela vosek in umetno satje sam. Umetno satje iz tovarn ima primešane tudi druge snovi. Takšnega satja čebele ne sprejmejo rade, takšno blago pa tudi pozneje, ko se podela v voščine in vosek, pokvari pristnost lastnega pridelka. Umetno satje se izdeluje v tovarnah iz lahko umevnih razlogov prav tanko ter se mora pri uporabi odpreti z žico, drugače se začne v panju vleči navzdol. Pri izdelovanju satja za prodajo se ne gleda, kakšnega izvora so voščine, oziroma vosek. Kaj lahko je mogoče, da so voščine iz panjev, ki jih je uničila gniloba in ni izključena nevarnost, da bi se ta kuga vkljub veliki vročini pri

topljenju voska vendarle mogla prenesti. Dcma pridelano satje pa pride vsekakor ceneje, nevarnost radi gnilobe je ob primerni previdnosti izključena in tako satje je tudi za večje mere tolikan močno, da ga ni treba opirati z žico. Izdelovali bomo torej umetno satje sami. Toda čiščenje voščin, oziroma podelovanje voščin v vosek ni ravno lahko delo, vlivanje satja pa je še veliko težje.

Voščin se nabere večja množina v jeseni ob vzimljenju in v pomladi, ko se čebelam odvzame plesnivo, trotovsko in očitvidno prestaro satje. Toda nikar ne puščajmo takega satja celega v praznih panjih ali morda v drugih zabojih ali kotih v čebelnjaku. Spravimo je namreč ob lepem vremenu na solnce in je, ko se od toplote zmehča, stisnimo v kepe, katere potem lažje ubranimo pred požrešnim volkom (moljem). Tudi se nikar ne zanašajmo, da se molj ne bode lotil voščenih

kep. Tudi te bo grdoba navrtala, ako jih nismo shranili v dobre, cele papirnate vreče ali jih vsaj večkrat žveplali. Pri večjem čebelnem obratu se nabere med letom precej voščenih odpadkov. Te stiskajmo sproti v kepice ter jih shranjujmo v papirni, leseni ali drugačni posodi, ki se dobro zapre in jo imamo v čebelnjaku za zbiranje takih odpadkov vedno pri rokah.

Vsakomur je pač mnogo na tem, da je umetno satje čisto in lepo rumeno. Oboje se ob primerni pazljivosti doseže prav lahko. Da bode satje zares lepo rumeno, k temu pripomore skrivnost, ki je bila doslej znana le redkim: vzemi za kuhanje voščin, kakor tudi v posodo pod stiskalnico vselej le vodo deževnico in nikdar ne vode iz vodnjakov ali studencev in vosek bode krasno rumen. Voščine kuhajmo torej vselej ob deževnem vremenu, ker tedaj imamo deževnico pri rokah.

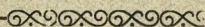
Ko se iztisnjeni vosek izpod preše vnovič stopi, da se spravi v obliko hlebov, ne postavljajmo posode z raztopljenim voskom na hladno! Vosek bi se namreč strdil poprej, preden bi se nesnaga sesedla na dno in blago bi bilo nesnažno. Vosek naj se počasi hladi. Tedaj bode časa dovolj, da se nesnaga vsede na dno in voščena pogača bode lepa in čista.

Da je vosek čist in satje brez čebelnih srajčic, k temu tudi pripomore dobra stiskalnica, dovolj gosta, cela in močna vreča za voščine in pa pazljivo in varno obratovanje ob stiskanju voska. Pobožna želja marsikaterega čebelarja je pač, da bi imel stiskalnico, ki bi spravila vosek kar najbolj mogoče iz voščin in s katero bi bilo delo tudi kolikor mogoče lahko. Stiskalnic in čistilnic za vosek imamo na izbiro, ampak malo takih, ki bi bile res kaj prida. Zelo razširjena je pri nas Jurančičeva stiskalnica. Toda odkrito priznam, da imam ato Jurančiča mnogo rajši nego njegovo stiskalnico. Stvarca je sicer navidez prav čedna, posebno, če jo je naredil ata Jurančič sam. Toda za večje čebelarske obrate ne zadostuje, ker se sme v košnico dejati le malo drozge, drugače se iztisne

vosek dokaj nepopolno. Pri privijanju je treba napeti vse sile dveh močnih oseb, da je uspeh dovoljen in če se ob koncu ne izdere pokrov takoj iz košnice, se vosek ob vreči strdi in prilepi pokrov tako trdo, da se more le z največjo težavo dobiti iz košnice. Tudi je vsled silnega pritiska na obilne gube celo prav močna vreča kaj naglo narazen. Vsekakor pa je ta stiskalnica za manjša čebelarstva še prav uporabna in je gotovo mnogo boljše nego marsikatera draga taka naprava, ki jo priporočajo čebelarski ceniki.

Marsikak čebelar se je že vsedel na lim, da si je omislil iz kakega cenika za drag denar bodisi kakršenkoli stroj za čiščenje voska, pa je po kratki uporabi potisnil tak stroj kot neraben med staro šaro. Popolnoma drugače pa je z ono stiskalnico, katero nam je pred nekaj leti v »Čebelarju« natančno razkazal v podobi in besedi mojster Rojina. Moj dobri znanec, vrl kmečki čebelar, si je takoj naredil takšno stiskalnico, sicer natančno po Rojinovih navodilih, samo da je izgotovil vijak, ki stiska čeljusti, iz lesa. Ali kako deluje njegova stiskalnica! Vsa leta že opravlja svoje delo za vse čebelarje iz okolice, pa je vkljub lesenemu vijaku še ravno tako uporabna kakor nova ter iztiska z lahkoto in popolnoma kot nobena druga in se lahko vse druge stiskalnice te vrste daleč skrijejo za Rojinovo. Vsem tistim čebelarjem, ki imajo večji obrat, se ne more dovolj živo priporočiti, da si dajo narediti stiskalnico po Rojinovem navodilu. Brez skrbi pa smejo naročiti lesene vijake mesto kovinskih. Za lastni obrat jim bodo tudi taki prav dobro služili bržčas skozi celo življenje. Pač pa je potrebno, da se naredi vsi deli, posebno pa čeljusti, iz prav močnega lesa, ker se tudi z lesnim vijakom proizvaja velika moč, ki v prvi vrsti vsloči čeljusti, ako niso posebno močne.

Lahko si več čebelarjev iz bližnje okolice skupno omisli takšno stiskalnico. Stroški nikakor ne bodo bogve kako veliki, delovala bode pa tako izvrstno, da bode ž njo prav gotovo zadovoljen vsak čebelar.

Normalni kranjski panj.

M. Humek.

V 5. številki »Slovenskega čebelarja« iz leta 1908., torej pred 11. leti, sem objavil pod naslovom »Še enkrat normalni kranjski panj!« — članek, v katerem sem opisal razmere našega »kranjiča« z ozirom na njegovo različno velikost in z ozirom na našo čebelno trgovino.

Med drugim sem zapisal takrat te-le stavke, ki imajo še danes popolno veljavo in ki jih kličem v spomin vsem čebelarjem, ki goje čebele v kranjičih za kupčijo.

»Že pred leti se je predlagalo, naj se vpelje, posebno z ozirom na kupčijo, enotna in razmeroma dovolj velika mera za kranjske panje. Kaže se pa, da se čebelarji malo brigajo za ta predlog in da merijo panje po rojih in po slučajni širokosti dilj, ki jih imajo na razpolago. Čebelniki trgovci se večkrat po nepotrebem in po krivici natolcujejo. Naj bodo ti še tako vestni in pošteni, ne bodo povzdignili kupčije, ko so vendar navezani na blago, ki ga pridelala čebelar.

Moje mnenje je sledeče:

1. Za normalno mero naj se vzamejo razsežnosti, ki sem jih predlagal pred dvema letoma, t. j. **dolgost 70 cm, širokost 30 cm in visokost 17 cm** zunaj merjeno. Ta mera ni pretirano velika, ker je vedno še precej manjša, kakor so jo določili na Koroškem (35 × 75). Komur pa ta mera ni všeč, naj si vzame za normalno mero Janšev panj.

2. Slovensko čebelarstvo naj z vsemi sredstvi podpira uresničenje tega nasveta.

3. Čebelarji trgovci naj se organizirajo, ker le tako bodo premagali razne tozadevne ovire. Prvo in najvažnejše delo bo, da se med seboj zavežejo, da bodo pri nakupu čebel gledali na dovoljno velikost panju. Vsi panji, ki nimajo zadostne mere, naj se dosledno odklanjajo. Na ta način bodo čebelarji prisiljeni opustiti premajhno mero, kar bo kupčiji in čebelarjem v veliko korist.

Slovenski čebelarji! Bliža se čas rojenja. Veliko novih panjev se bode naredilo po naši domovini. Člani slovenskega čebelarstva, ki boste brali te vrstice, vem, da se boste ravnali po njih. A koliko je takih, ki nič ne bero in delajo po stari navadi. Vplivajte na nje, da se vpišejo v društvo, poučujte jih, kako kvarljivo je njihovo ravnanje. Na ta način pridemo do zaželjenega smotra — do normalnega kranjskega panja.«

Pripomniti bi imel le še nekaj. Po Doleniskem delajo kranjiče iz predebelih dilj. To so take klade, da je že prazne dovolj dvigniti. To ni za izvoz, ker prav po nepotrebem draži voznino. Pri normalnem kranjskem panju naj bodo stranice kvečjemu do 2 cm debele; za dno in pokrov popolnoma zadostuje poldruhi centimeter; sprednja končnica naj bo iz takozvane colarice (22—24 mm), zadnja končnica bodi pa nekoliko tanjša, torej ne čez 2 cm.

Kranjiči naj se tako delajo, da se sprednja končnica lahko vzame iz panja. Torej ne sme biti nič pribita.

Špekulativno pitanje.

Pri čebelarjenju na med moramo posebno paziti, da dobro izrabimo glavno pašo. Zato mora vsak čebelar vedeti, kdaj je začetek pomladanske glavne paše.

Velike važnosti je, da imamo ljudstva na to pripravljena, kajti le z močnimi, na višku stoječimi ljudstvi dobro izrabimo glavno pašo.

V večini krajev je pričetek glavne paše v začetku maja. Zatorej je potrebno, da imamo do tega časa vse panje preve-

šene. V krajih, kjer medí resa, to lahko dosežemo, a drugače je, kjer je zgodnja pomladanska paša neznatna.

Zato se moramo poslužiti drugega pripomočka, da čebele umetno prisilimo k razvoju. Ta pripomoček je špekulativno pitanje.

S špekulativnim pitanjem se pa ne smemo prenačljiti, kajti ako pričnemo prežgodoj pitati, je to lahko usodepolno za dotičnika. Zato je treba paziti na sledeče:

1. Ne pitaj čebel prezgodaj, ker s tem siliš matico k zaleganju, ampak glej že pri vzimljenju, da ima panj zadosti zaloge do aprila.

2. Vremenske razmere imajo velik vpliv, zato pazi, da ne pričneš prezgodaj, kajti ako zapade sneg, je to lahko usodno za čebele.

3. Biti mora vsaj nekoliko paše, kajti poraba je v času razvoja velika.

Ako se prične glavna pomladanska paša z majem, tedaj začni s spekulativnim pitanjem začetkom aprila.

Najboljša krma za spekulativno pitanje je ajdov med. Dober je tudi vsak

drug pristen med iz zdravih panjev. Le v sili uporabljamo sladkor v razmerju 1 : 1, to je na 1 kg sladkorja vzamemo 1 liter vode. Zelo priporočljivo je, ako dodamo tej mešanici nekoliko medu.

Ko pričneš s pitanjem, pitaj redno, in sicer v začetku dvakrat, v drugi polovici aprila pa trikrat na teden, vsakokrat prično po 1 četrt litra raztopine.

V slučaju slabega vremena moraš, če ni zadostne zaloge, pitati v toliko, da popolnoma kriješ uporabo.

Ko so ljudstva dobro razvita, jih par dni pred glavno pašo prevesi, da si vse uredi in potem nemoteno izrabijo pašo.

Nalezljive čebelne bolezni.

Josip K. . .

V zadnjem času, osobito v letu 1917., je čebelarstvo doneslo par kronic, ter tako napotilo marsikoga, da se je začel baviti s čebelarstvom.

Toda, ni vse zlato, kar se sveti! Čebelarstvo je pravzaprav vendarle nekak šport, ali kakor ga nekateri nazivajo, pezija kmetijstva, ki semtertja ob pazljivi oskrbi res kaj več vrže, kot smo vanj vtaknili. Zato svetujem vsakomur, naj osobito sedaj pri toliki draginji panjev in čebel preveč ne »šari«. Ne mislim sicer, da je dovolj čebelarjev ter da ni treba širiti čebelarstva. Poudarjam pa, da je za količkaj uspešno čebelarstvo potrebno gotovo znanje, ki ga moramo neprestano izpopolnjevati na razne načine. Predvsem pa mora imeti čebelar neomahljivo vztrajnost in ljubezen do čebelic. Kakor v navadnem življenju, tako raste v čebelarstvu poleg cvetk tudi trnje.

Grdi, bodeči so ti trni, hujši kot oni robide in akacije, imenujemo jih nalezljive čebelne bolezni.

Omeniti hočem dve najhujši, ki sem jih moral žalibog sam podrobno spoznati.

1. Gniloba.

Gniloba je zelo nevarna in dokaj razširjena bolezen. Gospod Rojina jo je v letniku 1914. prav dobro opisal. Če si prečital ta članek, ne moreš več dvomiti, kaj je prehlajena, kaj kužna gniloba zalege. Odredba bivšega poljedelskega ministrstva z dne 8. avgusta 1914 določa, kako je postopati ob nastopu gnilobe.

Lastna izkušnja mi pravi, da je najenostavnejše sredstvo proti vsem čebelnim nalezljivim boleznim ogenj, predvsem za onega, ki mu manjka potrpežljivosti in časa za druga sredstva. Kakih pet ljudstev, preloženih iz gnilobnih v zdrave panje, sem podaril znancem iz okolice, pod pogojem, da vzemo panje nekako v rejo, in pod pogojem, da je vsak panj moja last, ako doženem, da je obolel. Od teh so trije pomrli lakote, a o gnilobi ni bilo sledu. Dva živita pod mojim nadzorstvom še danes in sta zdrava.

Povedati moram, kako sem prenašal čebele iz bolnega v zdravi panj. Obolele panje sem odpeljal eno uro proč od svojega čebelnjaka. Tam sem čebele omedel s satovja, ki sem ga potem skril v zato pripravljen zaboj. Korak od gruče čebel sem postavil kranjski panj, v katerega sem dal najprej matico z nekolikimi čebelami, njim so sledile potem druge.

V enem slučaju je dotičnik, ki sem mu dal v rejo tak panj, sam ometal čebele in so pri tem delu gotovo prišli drobci satja med čebele. Kljub tem se tisto leto v njem ni pokazala gniloba. Žal, da je minolo zimo ravno to ljudstvo odmrlo in ne morem opazovati, če se gniloba razvije (ponovi) morebiti šele v drugem letu.

Glede prenašanja gnilobe, nisem opazil, da bi bil to povzročil sam, čeprav sem satove iz medišča gnilobnega panja, nevede za bolezen, uporabljal v zdravem panju. V vseh slučajih sem ugotovil, da je bila bolezen prenešana po čebelah

samih. Redno so oboleli sosednji panji in menda vselej šele v bodočem letu po okuženju. Samo enkrat mi je obolelo več najboljših medarjev na raznih mestih čebelnjaka, in sicer iz sledečega vzroka: Bilo je v avgustu. V nekem panju sem zapazil gnilobo. Zvečer sem ga zamašil in zažveplal, ter ga nesel v prazni stari čebelnjak, da ga ob priliki razkužim. Ali zgodila se je nesreča. Vsled vročine je počila stranica. Čebele so brž izvohale prehod in odnašale med, ter tako prenašale gnilobo. Skoraj bi bil okamenel, ko sem to opazil. Toda prepozno je bilo. Zato sem sklenil, da bom vselej takoj, ko bolezen zapazim, panj razkužil, kajti odlašanje je prava igra z ognjem.

Kranjčice razkužujem prav enostavno. Predvsem izrežem z izpodrezilom satovje. Prazen panj brez čela in končnice obžgem nad nalašč v ta namen na prostem zakurjenim ognjem, najprvo od ene strani, obžgani konec podam pomagaču, ki obžge ostali del. V panj vtaknem nekoliko slame in jo prižgem nad ognjem. Sedaj obžgem s kovaškimi kleščami držeč še čelno in končno deščico. Pomagač naj pazi, da ne prijema pri delu panjev na nerazkuženih mestih.

Izrezano prazno in gnilobno satovje raztopim v vosek, med pa izlužim v dobro zaprtem prostoru z mlačno vodo. Iz tekočine skuham medico, ki je izvrstna pijača. Med iztočiti ali prodajati, bi bilo preračunano razširjanje gnilobe. Kuhanega medu, četudi je iz zdravega panja, ne priporočam pokladati čebelam. Posodo, ki sem v njej odmakal med iz satovja, razkužim s kuhanjem v kotlu; če je pa velika, jo ožgem s posebno svetilko. Notranjo opravo panjev: okna, rešetke, palice in druge pritikline, ravnotako vse orodje skuham obenem v kotlu. Parkrat sem celo okvirje kuhal, a se ne izplača, ker se les pri kuhanju skrči. (Lesenih delov sploh ne kaže kuhati, zlasti če so limani. Op. ured.) Panj skrbno očistim in ga umijem s sodo. Ko se posuši, ga obžgem znotraj in zunaj, toliko da les porjavi. Pa-

ziti je treba, da se pride s plamenom v vsako špranjico, osobito v izletalnici. Površno razkuževanje se bridko maščuje.

V dobro razkuženem panju se mi dozda ni ponovila bolezen. Satovje, ki je baje glavni trosilec gnilobe, se v ognju itak raztopi. Morebitne medene madeže smo prej omili v sodini raztopini in nevarnost je odstranjena.

Vosek iz gnilobnih panjev vedno uporabljam za umetno satovje, dasi Lichtenhaler in Maaßen to prepovedujeta. Prepričan sem se, da mi ni obolel noben panj, ki sem mu dal umetno satovje iz voska gnilobnih panjev.

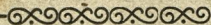
Prej sem rekel, da pri sebi nisem še nobenkrat opazil, da bi bil sam prenesel bolezen. S tem pa nisem hotel reči, da to sploh ni mogoče. Nasprotno! Bojim se, da čebelarji sami v največ slučajih povzročijo okuženje, ker boleznini ne poznajo. V mojem čebelarstvu se zapazi gniloba že v začetku in se oboleli panj takoj odstrani in razkuži. Tako se zabrani prenašanje bolezni.

Razkuževanje izvršim skrajno skrbno in previdno. Celo tla, kjer razkužujem, dam pomiti in obžgati s svetilko, ali pa zakurim ogenj, če sem razkuževal na plamen. Zunaj razkužujem le ob slabem vremenu, ko čebele ne izletavajo.

Pri tej priliki svetujem, naj si kupi vsaka podružnica svetilko za razkuževanje in jo posojujejo nesrečnim članom.

Prepričan sem, da gniloba ni tako redka prikazen. Zato čaka društvo v tem oziru še velika naloga. Potrebovali bi strokovnjaka, ki bi mikroskopično pregledal posamezne slučaje, in h kateremu bi se prizadeti čebelarji zatekli po svet. Tudi stari zakon o nalezljivih boleznih je pomanjkljiv. Zato bi bila nujno potrebna primerna izpopolnitev.

Sveta dolžnost vseh čebelarjev je, da takoj ukrenejo vse potrebno, ko zapazijo bolezen, ker drugače si uničijo svoje čebelarstvo in napravijo nesrečne še druge. Hitra odpomoč več velja, kot vsi strokovnjaki ob razviti bolezni.

Organizirajmo se!

Danes posameznik nič ne velja, le organizacija nekaj doseže. Bili so časi, ko so bili delavci sužnji tovarnarjev in velepodjetnikov, a danes je njihovo stališče proti njim vse drugače, dasi je še vedno v marsičem pomanjkljivo. In kako so se mogli otresti kapitalizma, tega brezsrčnega izsesevalca, ter prodreti s svojimi zahtevami? Organizirali so se in bili vsi kot eden. Zakaj le v organizaciji je moč! Istotako je v našem političnem življenju, o čemer se lahko vsak sam prepriča.

Če je tovarnar hotel še naprej delati ter bogateti s svojimi izdelki, se je moral z delavci pogajati. Z enim ali dvema se ni hotel meniti ter je »štrajkarje« kar enostavno na cesto vržal, z vsemi, — seveda ker so bili organizirani, — se je pa moral pobotati. Pa ne le tovarnarji in velepodjetja, ampak tudi vlade vpoštevajo želje in zahteve organiziranih delavcev. Veste zakaj? Zato, ker so organizirani, združeni ter so vsi za enega, eden za vse! Tako moč imajo, ko jih je vendar veliko manj od drugih prebivalcev v posameznih državah. Organizirani delavci dosežejo postave, kakršne sami hočejo. To pa zato, ker vsi enotno zahtevajo: to in to hočemo, drugače bo štrajk, in vlade, rade ali nerade, jim ustrežejo.

Podobno kot delavci bi se imeli organizirati tudi čebelarji. Posameznik ne pomeni nič. Mi čebelarji se pa še danes ne zavedamo dovolj, da je moč posameznih čebelarjev le v organizaciji. Še danes

je skoro polovico slovenskih čebelarjev, ki niso v društvu. Ali ni to obsodbe in obžalovanja vredno, in to tembolj, ker društvo daje svojim članom več koristi, kot jim nalaga bremen. Res lepo število bi nas bilo, če bi bili vsi čebelarji člani društva; in potem bi bil naš glas kot glas organiziranih delavcev, — mogočen. Sedaj pa, ko nas je le malo in nismo vsi enotno organizirani in zato naše zahteve niso tako enotne in splošne, temveč eden želi to, drugi zahteva ono, tretji čez to zabavlja, kake enotne, skupne misli, velike čebelarske organizacije pa ni, da bi povedala: to je prva stvar, ki jo vsi čebelarji zdaj hočemo.

Zato se vsi naši slovenski čebelarji zdaj pozivljejo, naj se vsi organizirajo v podružnicah. Prijatelj čebelar, pojdi k sedežu-čebelarju, ki še ni član društva, povej mu, da je njemu samemu in celoti v korist, če pristopi k društvu. In kdor je pri društvu, naj se gotovo udeleži občnih zborov, predavanj, piše naj v »Čebelarja«, pride naj z nasveti itd. Le če bomo vsi v podružnicah organizirani ter s tem strnjeni v osrednje društvo, bo ono imelo vpliv in moč, da bo lahko na merodajnih mestih povedalo: To je naša volja.

Zabavljati čez vse višje odredbe in postave ne pomaga nič, pomaga samo močna organizacija. Zato naj ne bo čebelarja, večjega in manjšega, ki bi ne bil član »Slovenskega čebelarskega društva«.

V organizaciji je moč, svoboda in življenje!

Moj polom.

Mihael Levstik.

Bilo je izredno blagoslovljeno medeno leto. Štirikrat sem navijal točilo, in pogače so bile težke in zadelane do spodnjega roba, da se mi je zdelo naravnost škoda, razorati z vilicami to lepo dežlo. Posebno lepe, težke in pravilno izdelane sate sem začel shranjevati, z namenom, da bi jih v jeseni zopet obesil v panje, ako bi bilo potreba. Nahranil sem takih pogač tri polne dunajčane in se samozavestno hvalil napram tovarišem, da sem z

zimsko zalogo bogato oskrbljen, saj sem imel vendar okrog sto krasnih satov! Seveda sem to ponosno zalogo pridno žveplal vsakih štirinajst dni, da se mi ni priklatil vanjo požrešni volk. Toda, ko sem v jeseni presojeval svoje panje radi zimskega živeža, sem bil zopet prijetno iznenaden, kajti živalce so si kljub temu, da sem jih oropal štirikrat in še precej v živo, nanosile vseeno še več ko dovolj. Pa pride morebiti drugo leto prav, sem si

misli ter oskrboval in žveplal svoje pogače tudi med kritičnim časom drugega leta.

In res! Naslednje leto je bilo slabo. Rojev je bilo sicer mnogo, toda paša je bila slaba in v jeseni so si čebelarji morali nabavljati sladkor, kar je bilo v tistih časih pač lažje nego dandanes. Ampak jaz sem se jim hvalil s svojo zalogo in še tega in onega hudomušno zbadal, češ, da je vse iztočil in prodal ter se ni tako previdno in modro oskrbel kakor jaz.

V jeseni sem vzimil petindvajset panjev, med temi dvanajst takih, ki so imeli sicer mnogo muh, pa dosti premalo živeža. Ampak to mi ni delalo preglavice, saj sem vendar imel tri panje polne medenih pogač! Naphal sem torej teh prihranjenih satov v lačne panje in bil popolnoma prepričan, da sem storil nekaj izredno modrega, nekaj posebno bistroumnega, ker sem si oskrbel tako bogato zalogo iz prejšnjih, boljših let.

Prišla je zgodnja zima in treba je bilo čebele zarana zavarovati proti snegu in mrazu. Ko sem zapiral zaklopnice pri čebelnjaku, se mi je čudno zdelo, ker sem našel že tedaj na panjevih bradah izredno mnogo mrličev. Ej, saj ne more biti posebnega, — sem si mislil — saj imajo vsega dovolj!

Prišel je dan sv. Jožefa. Prejšnje dni je pihal jug, sneg je naglo skopnel, zacveteli so zvončki, teloh in drugi pomladnji prvenci, in na ta praznik je bilo vreme tako milo in toplo, da so že jele čebelice trumoma siliti iz špranj ob čebelnjakovih zaklopnicah. Zapalil sem si fino smodko, ki sem jo še od božičnega večera hranil za ta slovesni trenutek, in jel odpirati zaklopnice, v svesti si, da se bodem s čebelami vred veselil prvega izleta v tem izredno krasnem vremenu.

Toda, kaj je to?? Ob panjevih bradah kupi mrličev, okrog žrela ostudni madeži driske, v mnogih panjih vse mrtvaško tiho, le iz nekaterih so čebele veselo vrele na prosto. Strah se me poloti, s tresočimi rokami jamem odpirati panj za panjem.

— — — — — Dobri prijatelj naš, Ti blaženi svetnik, sveti Ambrož in Ti, potrpežljivi očak Job, — blaga zaščitnika teh ljubkih živalic, odpustita mi moj greh, moj veliki greh, drugače ne bodem deležen nebeškega čebelarstva! Celih deset let sem molčal, pametno in previdno molčal; toda sedaj me za našo milo Jugoslavijo nadvse ugodne čebelarske razmere naravnost silijo, da se javno in odkrito izpovem tega svojega velikega greha v svarilen zgled vsem onim svojim tovarišem, ki bi jih morda kdaj mikala enaka skušnjava, da bi zakrivali enako polomijo kakor jaz.

Torej, rekel sem, v dvanajst lačnih panjev sem naphal v jeseni tistih lepih pogač, na katere sem bil tolikanj ponosen. In — kakšna so bila ta nesrečna ljudstva na sv. Jožefa dan? — Mrliški, ostuden smrad mi puhne nasproti, čebele vse mrtve, gnile na tleh, satovje in panjeve stene vse ostudno ponesnažene, in samo v nekaterih panjih je še v kakem kotu ždela kopica blatnih čebel z matico vred ter z debelo ponesnaženimi krili žalostno brnela, kakor v obtožbo za mojo grdo lahkomiselnost. Skratka, dvanajst panjev je bilo popolnoma uničenih!

S solznimi očmi sem popolnoma na tihem opravil pogreb nešteti trum onih zvestih delavcev, ki so se tako vztrajno trudili v mojo korist in katerim sem ta trud tako slabo poplačal. Seveda, molčal sem, molčal kot grob, pač pa sem si lomil glavo in tuhtal, s čim bi bil povzročil ta žalostni konec. In prišel sem do tega-le povsem resničnega zaključka:

Tistim pogačam, katere sem prihranil za zimsko zalogo, vendarle ni bila vsaka celica medu zadelana; nekatere, posebno spodaj ob robu, so bile odprte. Istotako se ob obratu marsikatera odkrije ali rani, da se razlije med po pogači. Žveplal sem v obeh letih gotovo dvajsetkrat, torej je dvajsetkrat bila podana prilika, da je zastrupljala škodljiva spojina, ki se tvarja ob gorenju žvepla, odprte celice in po pogači razmazani med. Saj še n a s boli gla-

va, če naletimo na močno žveplano vino in na s duši plin od goreče žveplenke, kako bi tedaj tak strup ne škodoval tako nežnim živalcam, kakor so čebele?! Drugi panji pa, katerim nisem dodal tistih nesrečnih pogač, so bili zdravi, kakor navadno, torej sem žalostno, da, naravnost sramotno polomijo zakrivil edino jaz sam!

Seveda sem se korenito poboljšal. Nobenih pogač ne shranjujem več za zimsko zalogo v posebne omare, da bi jih ondi žveplal, ampak to zalogo si med letom prihranim v panjih samih, da torej posebno ob zadnjem točenju ne poberem vseh medenih pogač. Ob vzimljenju se potem odvečne pogače odvezemo bogatejšim in privesijo revežem. Da je sladkor zares izborno zimsko krmilo, je pač dognano. Ali ker je sladkor sedaj zelo drag ter bode morda še tudi prihodnje jesen huda zanj, bode pač treba prihraniti točenega medu za slučaj, da bi bila jesenska paša slaba.

V prejšnjih časih sem shranjeval in seveda žveplal tudi pogače z manjšo mno-

žino medu. Te sem uporabljal spomladi za špekulativno pitanje. Seveda se je to satovje, ker pozno odvezeto in zgodaj v spomladi zopet privešeno, žveplalo le malo, vseeno pa sem to navado opustil. Kajti ob žveplanju se glasom moje temeljite izkušnje zastrupi med, kako lahko bi se torej zastrupila zalega in spravila v panj po tej poti strašna kuga — gniloba! Vsekako je čudno, da se ravno pri modernih čebelarjih ta nesreča pojavi tako pogosto.

Torej: žveplane medene pogače so čebelam strup! Jemljimo v izpopolnitev zimske zaloge le nežveplane medene sate iz onih panjev, ki jih imajo odveč. Ako teh ni, krmimo točen med ali sladkor, katerega nam kmalu Bog daj. Ako bi pa bil še kdo tako nepreviden in ravnal kakor jaz ter si kopičil medene sate za zimsko zalogo, bi lahko doživel polom, kakor sem ga doživel jaz, ali pa še kaj hujšega, — spravil bi v svoj čebelnjak strašno morilko — gnilobo.

Listek.

Tat.

Vojna je rodila novega sovražnika čebelarstvu, hujšega kakor so vsi dosedanji skupaj, ako se ta loti čebel. Vešče, miši, ose, plesnoba, gniloba, mraz in druge take nadloge večjemu čebelarju ne delajo preglavic, saj ima za njih uničevanje polno znanih sredstev. Nikjer pa ni povedano, kako ubranimo čebele in njih sladko imetje pred t a t o v i.

Pred par leti, ko smo Slovenci pod ostrino zmagujočega nemškega meča najbolj trpeli in klonili zbegane glave, so se tudi v prelepi šentrupertski-mokronoški dolini pojavili ti novodobni čebelni sovražniki. Tu je izgínilo par panjev, tam je tat iz panjev pobral nekaj satnikov, v tretjem čebelnjaku vse navskriž, ali pa je bilo odnešeno vse, kar je imelo kaj vrednosti v čebelnjaku.

Zaskrbelo me je. Vse imam lepo urejeno. V 20 žniderskičevcih prezimujejo močne družine, vsaka ima najmanj 10 kg medu,

skupaj tedaj čez 200 kg v vrednosti 2000 do 4000 K; in čebelne družine, ki mi jih tat lahko uniči, imajo tudi vsaj tako vrednost kakor njih zaloga. In poleg v najboljšem stanju se nahajajočih panjev je polno sedaj dragocenega čebelarskega in drugega orodja in raznih stvari v čebelnjaku. Cel kapital. In drugega premoženja nimam. Zavarovati se moram tudi proti temu nastopajočemu sovražniku. Toda kako? Okna imajo železna omrežja, tod ne pride tat, prej prodre skozi leseno steno. Vrata so zaklenjena, te pa tatu navadno ne zadrže. Od spredaj lahko panji potisne notri in zleze v čebelnjak, zato brž še zapahe zadaj za panji, da jih ne more odriniti. A čebelnjak je le preoddaljen od stanovanja. Tu počenja tat ponoči, kar hoče. S kolom lahko dvigne omrežje, odtrga ali prežaga deske v steni. Hm, kaj torej? Aha, samotrelnice imam, ki jih za voluharje več ne potrebujem. Bi se ne dale te nastaviti tudi

tatu? Da. Tenka, še podnevi težko vidna cvetlična žica, ki jo rabimo za pritrjevanje medsten, je tudi tukaj. Kmalu so bile potegnjene žice pred panji, za panji in tik tal v zvezi s štirimi skritimi samostrelnicami. Sedaj pa naj pride sovražnik od katerekoli strani! Preden se dotakne kateregakoli panjev, bo zagrmelo in dolgi prsti bodo dobili, česar niso iskali!

Pa je res parkrat zagrmelo — podnevi. Prišel je mal izstradan tatič, lahko krila seničica v goste k čebelicam. Nema- ra jih je hotela priklicati iz zimskega spanja ali le pobrati mrtvico raz brado. Si- rota je s krili zadela ob napeto žico in strel je ugonobil malo življenje. Hudo mi je bilo pri prvi tej žrtvi, pri drugi in tretji sem se otrešel neprijetnega tega občutka s kaj to- lažilnim izrekom, prišlim v navado: »Voj- ska je!« — Toda krščene tatu le ni bilo blizu. Zloglasen je postal moj čebelnjak tem tičem. Brezskrbno sem spal, moje če- belice tudi.

Preide prvo, drugo leto. Tatu ni, seni- čic pa je škoda. Čemu žica s samostrelni- cami pred panji, ki jih tat odriniti ne more. Zadostuje nastava v notranjosti čebelnja- ka. In kar je glavno, sam sem ogrožen, ako dovolj previdno ne postopam. Vsled na- glice in zaradi pokvarjenosti ene samo- strelnice sem dobil sam strel v roko, k sre- či v precejšnji oddaljenosti. Za spomin imam še osem zrnica za kožo leve roke, ker jih je prezrl zdravnik, ko mi je izpod kože jemal te drobne svinčenke.

In vendar me je ukanil tat, človek, znan z razmerami v mojem čebelnjaku, človek, od katerega ne bi pričakoval, da ga sladkosnednost zavede do tega dejanja. Pa srečo je imel, pasjo srečo! Pred tednom dni, ko je toplo solnce mirnega februar- skega dne izvabljal čebelice na prosto in celo na pašo po obnožno, sem hotel začeti s pregledovanjem in čiščenjem panjev. Za- to zatvorim edino še nastavljeno samo- strelnico v čebelnjaku. Vsled nenadnega ljubega mi obiska sem moral opustiti to delo. Zaklenem čebelnjak, ne da bi zopet nastavil zatvorjeno samostrelnico. In ni to smola! Teh par dni, ko je bil čebelnjak brez brambe, ne da bi kdo vedel o tem, se prit'hotapi tat! Včeraj, hoteč nadaljevati pred tednom prekinjeno delo, se začudim, da vrata niso zaklenjena. Stopivši v no- tranjost takoj zapazim na tleh nekaj izrez- kov satovja, na stolu medene madeži. Kdo je bil tukaj? Odkod med, ki ga nimam shranjenega v čebelnjaku? Ogledujem na- okoli. Oprava, orodje, vse na svojem me-

stu. Omare, polne shranjenega praznega satovja — sicer odprte, ker sem jih bil pred tednom odprl, da se prezračijo satov- ja — nedotaknjene. Zapahi za panji pritr- jeni. Toda odkod medeni madeži in izrezki satovja na tleh? Brž odstranim zapahe. Pregledujem gorenji vrsti, panj za panjem. Nalahno odpiram panjem vrata, dvignem pri vsakem vrečo, ki pokriva vališče. Pri vsakem zašume čebelice, bolj ali manj. Skozi okenca vidim, da so družine v redu in satniki tudi vsi notri. Čudno! Pregledu- jem spodnji vrsti. Že proti koncu sem. Od- prem 17. panj. Kaj pa to? Vreča ne po- kriva okenca, dvignjena je. Okence je si- cer pravilno zaprto, a deščica pod njim, ki se dviga pri pitanju ali snaženju, je pri- dvignjena, da se vidijo zimske mrtvice na tleh. Satni-ka nobenega ne manjka, čebele šumljajo zadovoljno. Čudno, jaz jih nisem tako malomarno uzimil. Vsekako je nekdo odkril vrečo, stikal po panjih. Ker je že dvignjena deščica pod okencem, z greb- ljico osnažim dno. Nadaljujem s pregledo- vanjem. Pri predzadnjem panju vidim, ko privzdignem vrečo raz okence, da manjka en sat, drugi na desni strani. Torej tukaj je vzel tatič meden satnik brez čebel, ki gnezdiyo tu na levi strani. Izsnažim dno in dodenem na prazen prostor drug sat. Pa enega samega satu tat ni odvezel, kosci sa- tovja na tleh pričajo, da je nemedene spodnje in stranske dele izrezal iz dveh, treh satov. Gledam, opazujem na vse strani. A, tam gori, v oni odprti omari, polni satnikov s praznim satjem, vidim tri prazne satnike (okvire, brez satja). Pogle- dam jih. Aha, tu je torej tat vzel tri prazne sate, jih po vseh pravilih čebelarstva vtak- nil v medišča, kjer je odvezel medene, iz- rezal medeno satovje in prazne okvirje dal v omaro za satovje. Umno je ravnal. In tam v peti omari manjkajo štirje sati. Teh ni nadomestil s praznimi satniki. Torej je vzel še štiri sate drugim panjem in jih s praznimi iz omare nadomestil, štiri od- vzete polne sate z okvirji vred odnesel in pa onega, ki ga manjka v predzadnjem pa- nju. Torej je vzel čebelam vsega skupaj osem satov. In ker tat čebel ni ometal — niti ene ni na tleh — je jemal le po en me- den sat iz vališč. Tat je bil dokaj pošten, pa spreten in orijentiran v čebelnjaku.

Noči se. Hočem prižgati svečo. Ni je, svečnik je prazen. Odprem miznico, kjer sem imel shranjene tri sveče. Ni jih. Moram po petrolejko — s slabim bencinom napolnjeno, ker petroleja ni pri hiši. Miz- nico je prebrskal, kjer imam raznovrstne

male čebelarske stvari. Dozo za cigarete je tudi pregledal, pa vzel le eno svalčico, ki napol pokajena leži na mizi. Mu ni dišala, ker stročnice so bile jeseni napolnjene s slabim tobakom za pipo. S police je vzel tudi v papir zavit vosek, odprl ovoj, pa mu vosek ni prijal, pustil ga je na tleh v kotu. Ogleдам zatvorjeno samostrelnico. Lej ga tatu, tudi pri tej se spozna! Poln naboj, ki je bil v cevi, je izvlekel in s par drugimi, ki so bili shranjeni v miznici, tudi odnesel. Potemtakem namerava še priti ali kali? Hladno mi postaja, revmo imam. Natančneje pregledam vališča, ko bo ugodno vreme za to, saj ljudstva so neoskrunjena, le tu pa tam je kakemu panju vzet poln sat, se torej ne mudi. A brez nastave ne sme ostati čebelnjak, toda na drug način. Nabojev mi ne manjka, samostrelnice so tudi tu. Neprijetno mi je, da moram za-

naprej še, o poletnem času, ko imam vsak dan opravilo v čebelnjaku, vsak večer nastavljati in zjutraj razoroževati. Pa ni drugega izhoda. Po vsem tatinskem postopanju sodeč mi je tat dobro znan, ni tat po poklicu, sladkosnednost ga je zapeljala, razmere so mu znane, dokaj izvežban je v čebelarstvu, četudi ne čebelari. Star ni, deček tudi ne. A imenovati, pokazati ga ne smem, bi mi ne verjeli, nimam še dokazov, ki bi jim sodnik pritrdil. Pa če bi prišel, pa povedal, bi mu, ker ni napravil posebne škode čebelicam, odpustil, in mu, sladkosnedežu, podaril kilogram, dva, čiste ga medu.

Morda dobiš tudi ti, moj znani tatič, te vrstice v roke ali izveš o njih. Ni so tebi namenjene! Toda kod in kako imam sedaj nastavljeno, tega pa ne povem. Le pridi, pa boš izvedel!

A. L.

Društveni vestnik.

Odborova seja Osrednjega društva v Ljubljani dne 28. marca 1919.

Navzoči gg.: podpredsednik Humek, odborniki: prelat Kalan, Bukovic, Slapšak, Strgar in Zirkelbach.

Gosp. podpredsednik Humek otvori sejo, zahvali se odboru za zaupanje, da mu je poveril vodstvo društva, nato pa razvija načrt, kako se mora društvo reorganizirati. Pred vsem se mora delati na to, da se čebelarska društva v Sloveniji zedinijo v eno društvo, dalje je treba urediti podružnice, oživiti in na novo vpeljati opazovalne postaje, urediti način razdelitev sladkorja, o zalogi čebelarskih potrebščin i. dr.

Na predlog gosp. prelata Kalana sklene odbor, naj se vsa čebelarska društva obvestijo, da se je odbor razgovarjal o tem, da se vsa čebelarska društva združijo v enotno društvo in prosi tozadevnega odgovora.

O notranji uredbi društva sklene odbor na predlog g. prelata Kalana, da se ustanovi blagovni oddelek. Odbor naj išče za to primerno pisarno in skladišče.

O ustanovitvi lastne zavarovalnice sklene odbor, da se to vprašanje presoja in se prilično zopet postavi na dnevni red.

Na predlog g. Humeka sklene odbor, da se opazovalne postaje zopet vpeljejo. Odbor naprosi g. profesorja Verbiča, da prevzame vodstvo opazovalnih postaj, stopi neposredno z voditelji posameznih opazovalnih postaj v dogovor, da se vsaj s 1. junijem začne z opazovanjem. Te opazovalnice naj se skušajo urediti po gospodarskih enotah.

Odbor se razgovarja o reorganizaciji društva. Vse ozemlje bi se razdelilo po gospodarskih, prometnih in čebelarskih razmerah v čebelarska okrožja, ki se točno omeje. Vsako okrožje bi predstavljalo eno podružnico, ki mora imeti najmanj 30 članov.

Gospod Strgar stavi predlog, naj se pri prihodnji seji obravnava glede železniških tarifov za čebele. Sprejeto.

Gosp. Humek predlaga, naj se naroči matična rešetka v cinkarni v Celju. Odbor sklene, da se naroči 500 kg rešetk.

Gosp. Slapšak želi, naj odbor naroči vabila za podružnične shode. — Sprejeto.

Za predavatelja na čebelarskem shodu v Gorjah se določita gg. Okorn in Strgar.

Glede podružnic sklene odbor:

1. Da se vsi direktni člani osrednjega društva zavrnejo na organizacije, t. j. na podružnice.

2. Za posamezne podružnice se ima določiti okoliš.

Glede razdelitve sladkorja sklene odbor, da dobe v bodoče sladkor le podružnice. — Sladkor razdeli odbor po številu panjev in po krajevni potrebi. Odgovornost ima odbor. Vsak podružnični član ima pravico, da se mu pokaže razdelilna lista. Pritožbe proti slabi razdelitvi je vložiti na osrednje društvo.

Odbor naprosi več predavateljev za predavanja. Predavateljem določi odbor poleg železniške vožnje še 20 K dnevne za okoliš, izven okoliša pa se določi dnevna posebej.

Odbor sklene, da honorira izvirne, dobre članke v »Čebelarju« po 10 vin. v koloni.

Vesti iz podružnic.

Iz Grahovega pri Cerknici. Sledeč pozivu osrednjega društva v 4. številki lanskega letnika »Slovenskega Čebelarja« so se ššli dne 16. sušca 1919 čebelarji sodnih okrajev Cerknica in Lož z namenom, da bi ustanovili čebelarško podružnico. Sestanka se je udeležilo nad 50 čebelarjev.

Sklicatelj nadučitelj Josip Kobal iz Grahovega pozdravi navzoče, pojasni namen sestanka ter predlaga ustanovitev podružnice. Predlog se soglasno sprejme ter ustanovi podružnica slovenskega čebelarskega društva za sodni okraj Cerknica in Lož začasno s sedežem v Grahovem. V slučaju, da se oglasi dovolj udov iz vsakega sodnega okraja, se podružnica pozneje lahko razdeli ter ustanovi za vsak okraj posebej. Sedež se določi pri ločitvi. V podružnico se nato vpiše 46 udov. Od teh je bilo že doslej več članov pri osrednjem društvu. Pri vpisovanju se je tudi ugotovilo, da imajo udje 255 panjev s premakljivim in 444 panjev z nepremakljivim delom, skupaj 699 čebelnih družin. Pomrlo je doslej 156 čebelnih ljudstev.

Sklicatelj pojasni nadalje sestavo odbora ter preide k volitvi. Na predlog gosp. Miloša Kabaja je bil izvoljen predsednikom g. Josip Kobal, nadučitelj v Grahovem, njega namest-

nikom pa g. Ivan Mulc iz Nadleska štev. 8. Odbornikom so bili izvoljeni gg.: Miloš Kabaj, Anton Žnidaršič iz Cerknice štev. 2 in Alojzij Šraj iz Metulj št. 12. Ti izvolijo iz svoje srede g. Kabaja tajnikom, g. Žnidaršiča pa blagajnikom.

G. Miloš Kabaj dokaže iz lastne izkušnje veliko dobičkanosnost čebel, ki so ga z družino vred tekom vojne rešile gotovega pogina. Bivše »c. kr.« avstrijske šolske oblasti so ga takoj začetkom vojne odstavile kot prijatelja Srbov ter mu nakazale mesečno 88 K plače. Posvetil se je čebelarstvu in tudi izvrstno izhajal. Pojasni temeljito sedanje žalostno stanje naših čebel vsled izvanredno slabe lanske letine. Že doslej je umrlo nekaterim čebelarjem polovico, da, celo vse čebele. Sprejme se nujni predlog na osrednje društvo glede sladkorja.

Sklene se prirediti večkrat med letom čebelarske sestanke, na katerih naj se vrše poučna predavanja.

Predsednik pojasni zadevo glede izhajanja društvenega glasila. Pozove navzoče, naj ta ali oni kaj spiše za »Čebelarja« iz svoje lastne izkušnje.

Ker se nihče ne oglasi k besedi, zaključijo predsednik sestaneke. K.

Drobiž.

Plodovita matica.

Poleti 1917 sem opazil, da so čebele pri nekem družcu posebno živahne in so izletavale, kakor bi streljal. Pa tudi pri graditvi satja se je obnašal prav po ameriškansko, tako da sem se mu čudil.

»Jurij, ti boš pa izvrsten plemenjak,« sem si mislil. »Zelo si priden, zato te moram ohraniti čez zimo. Če ne boš dovolj nanosil, ti bom pa dodal.«

Leta 1917. so marsikakega čebelarja obiskali uzmoviči-vojaki. Zelo sem se jih bal, a ne zastonj! Nekega jutra pridem k čebelnjaku. Vse je bilo razmetano, obiskali so ga tatovi. Posebno sem bil žalosten, ko sem opazil, da ni meni tako ljubega »Jurija« več na njegovem prostoru. K sreči tat ni naletel na pravo mesto, kajti panji so bili tam večinoma prazni, le tu in tam je bil še kak plemenjak, katerih še nisem zložil skupaj. Kako sem se razveselil, ko sem zagledal med zmetanimi praznimi panji tudi postrani ležeča »Jurja«. Hitro

ga popravim, pregledam in stehtam. Vse je bilo v redu! Tehtal je 13 kg, kar za družca popolnoma zadostuje. Čebele so bile zelo razjarjene, a druge nesreče ni bilo.

Spomladi minolega leta je Jurij zadnji izletel, kar sem imel vsled izkušenj za dobro znamenje. 2. maja je bil lep solnčni dan. Sedel sem na klopici in gledal čebele, ki so se prašile in hitele ven in noter. Kar zašumi »Jurij« — rojil je. Čebele so se usipale iz žrela kakor bi tekla voda. Roj je tehtal 2 kg 15 dkg. Dne 15. maja mi je dal družca 2 kg 55 dkg težkega in 19. maja tretjaka, ki je tehtal 2 kg. Vsem rojem sem dal nekaj »pohišta«, da so laglje in hitreje gospodarili v novih domovih. Prvec mi je dal vnuka 2 kg težkega. Vsi roji, kakor tudi izrojenc »Jurij« so se hitro in srečno oplodili in čuda hitro napredovali. Sklenil sem ves »Jurijev« zarod pustiti za pleme. Vsi so bili dovolj težki za uzimljenje, akoravno je bila pri nas zelo slaba jesenska paša.

Pri pomladanskem pregledovanju sem našel vse v redu. Prepričan sem, da se je Jurijeva matica oplodila z zelo plemenitim trotom. Kako se bodo obnašali Jurijevi potomci letos, vam hočem pozneje sporočiti.

Virijent.

Med in španska bolezen. Mnogi trdijo, da je med dobro zdravilno sredstvo proti influenci, ako ga držimo nekaj časa na jeziku, ali če raztopljenega v vodi vdihavamo. Tudi proti vnetju je najboljšo sredstvo nepokvarjen, naraven med. Iz svoje lastne izkušnje sem prepričan, da ima med res mnogo zdravilne moči v sebi proti influenci. Bolniki, ki trpite že dalje časa na tej strašni bolezni, poskusite.

Alojzij Bratina.

Prvi pomladanski izlet. Prvi pomladanski izlet je zelo pomemben. Pri prvih izletih spoznamo stanje panjev. Ni se vedno veseliti plemenjaka, kateri bo že pri nizki toploti tiščal iz panja. Marsikateri čebelar si misli, kadar vidi plemenjaka, ki živahno izletava, češ, ta je priden in bo prvi rojil. Prijatelj, temu ni tako! Po mojem mnenju in večletni izkušnji je tisti pan jnajboljši, kateremu se ne mudi k izletu, kajti to je znamenje, da se dobro počuti in ne potrebuje ničesar.

Zgodilo se je, da so nekateri panji živahno izletavali in se prašili, iz drugih pa ni izletela niti ena čebela. Ko sem to opazil, sam si mislil, da so dotični panji gotovo zaspali, po-

sebno, ko se tudi, dasiravno sem trkal na končnico, ni prikazala nobena čebela. Zaskrbelo me je. Šel sem v čebelnjak, da se prepričam, kako je s panjem. Ko sem ga odprl, sem videl čebele, kako so mirno čakale še ugodnejših dni. Taki panji so potem prekosili druge, katerih sem se prezgodaj veselil, in mislil, da so najboljši.

Mursko polje. Pri nas so čebele prav izvrstno prezimile, niti enega mrliča ni hvala Boгу. Medu so porabile primerno malo. Komaj je dne 17. februarja prišel jug, da je skopnel dolgotrajen debel sneg, so že naše marljive čebelice dne 21. februarja nesle pridno obnožino. Prva pomoč v zgodnji spomladi je pri nas: podlessek, ibovec, leska, trnina, vrba in jelša; vse to daje čebelam obilo cvetnega prahu.

Ljudstva so ostala zelo močna, mrtvic je bilo prav malo. Matice so pričele že z 18. februarjem polagat jejčeca, kar je pri nas precej zgodaj; ako bo ostalo zanaprej ugodno vreme, je pričakovati letos prav zgodnjih in močnih rojev.

Alojzij Bratina.

Obvestilo.

Vsem tistim gospodom čebelarjem, ki so pri meni na tozadevni oglas naročili A. Ž. panje, naznanjam, da so vsi panji že oddani. — Pozdrav vsem! **Avгust Bukovec.**

Mala naznanila.

Lipove deščice 25 mm široke in 5 mm debele ima v zalogi, meter po 24 vin., v poljubni množini P. Jocič, Kranj 30.

Kdor želi vse v platno vezane letnike „Slov. Čebelarja“, naj se obrne na predsednika Kamniške čebelarske podružnice v Kamniku.

Kupim več plemenjakov, oziroma letošnjih rojev. Ponudbe s ceno na Ivan Žargi, trgovec v Kamniku.

Proda se več panjev nemške normalne mere, nekaj eksport. in žnidaršičev, močno zasedenih in dobro prezimljenih s čebelami. — Naslov: Val. Jakelj, župnik v Lahovičah, p. Komenda.

Prodám 30—40 panjev kranjičev enotne mere 70—30—16 cm z barvanimi končnicami, dalje dam za 200 zapon za okenca „patent Strgar“ 1 drugi roj, če mi pošiljatelj pošlje primerni zabojček, do 15 junija. A. Šifrer, Laporje pri Slov. Bistrici (Štajer.)

Prodám 35 panjev-kranjičev čebel, lepih plemenjakov. Cena po dogovoru. Eventualno jih dam v rejo proti plačilu v rojih ali denarju. — Anton Vidic, Kamnik, Gor.

Prodám novo točilnico in štiri okvirje mera 27×32 cm. Cena po dogovoru. Ogleda in vpraša naj se pri Franc Škrbec, Ljubljana, Turjaški trg 3, I. nadstr.